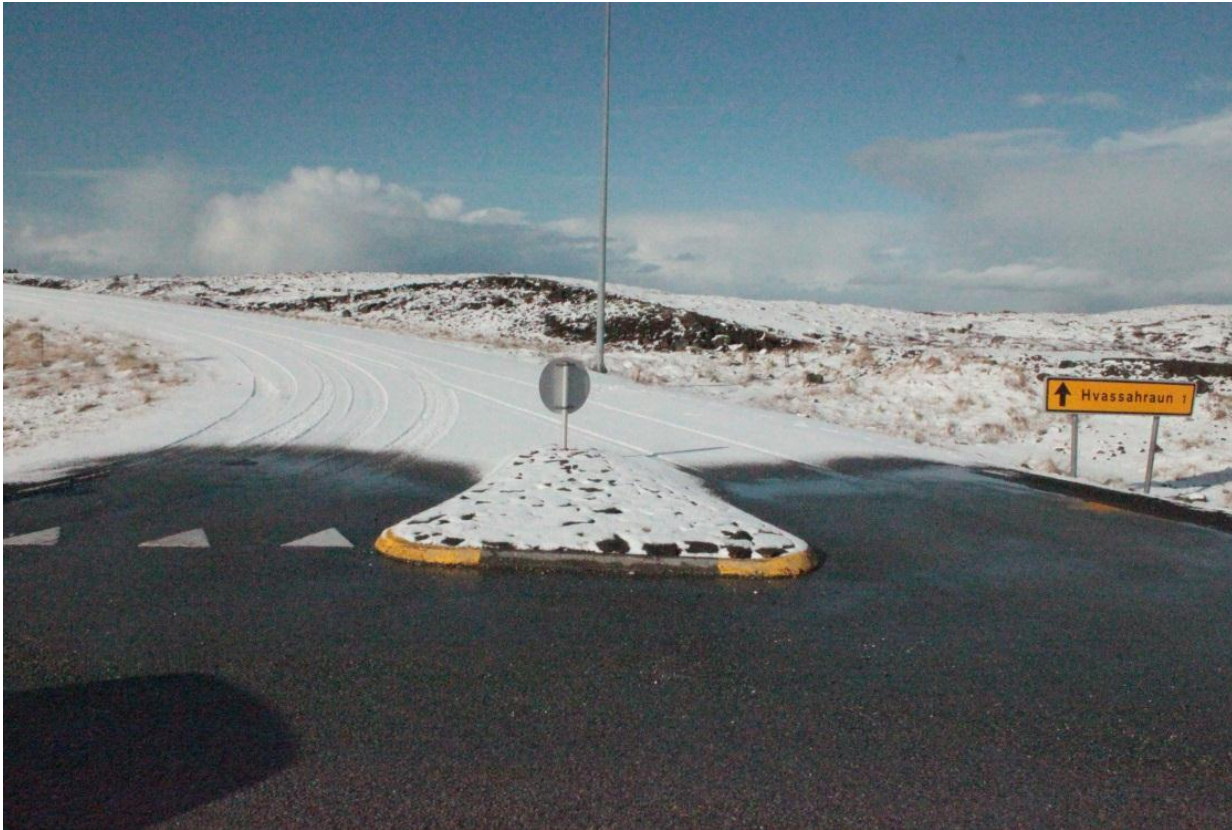

Seltu-, raka- og hitamælingar fyrir hálkuvarnir á vegum

Verkfæri til aðgerðastýringar í hálkuvörnum

Einar Pálsson

Skúli Þórðarson

VEGSÝN

Rannsóknarráðstefna Vegagerðarinnar
9. nóvember 2012

Yfirlit

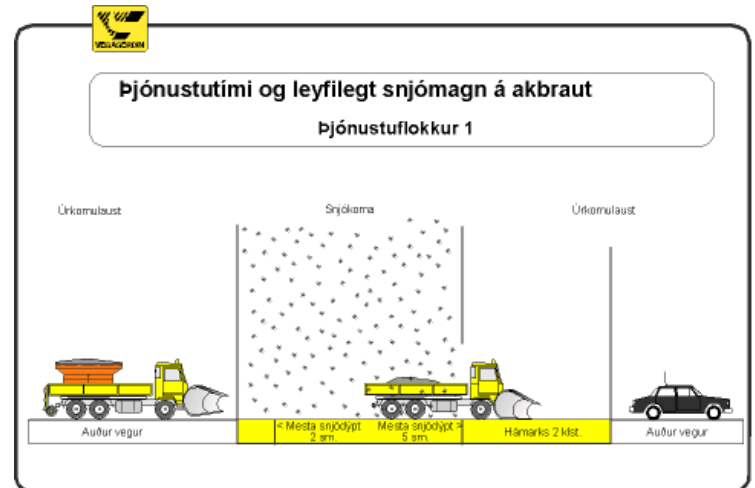
- Vetrarþjónusta í þjónustuflokki 1
  - Staðalviðmið
  - Nýsköpun í vetrarþjónustu
- Virkni salts til hálkuvarna
- Verkfæri til stýringar á saltnotkun
  - Mælingar á vegum úti
  - Ákvörðun um saltmagn til dreifingar
- Norrænt samstarfsverkefni
  - Líkan fyrir endingu hálkusalts á vegum

Hálkuvarnir og þjónustuflokkar

- Á vegum í **þjónustuflokki 1** skal yfirborði vegarins haldið hreinu af snjó og ís allan sólarhringinn, allan veturinn. Á þessum vegum er notaður snjóplógar og salt.
- Á vegum í **þjónustuflokkum 2-4** getur myndast snjó- eða ísdekk á veginum. Veginum skal þó haldið sem mest auðum, haust og vor, á meðan að snjólétt er. Á þessum vegum eru notaðir plógar, undirtennur og heflar auk sands.

Þjónustuflokkur 1

- „Góður“ mokstur samhliða saltnotkun er meginforsenda
  - Tíður mokstur
  - Hreinsun á undan söltun
- Krafa um mestu snjódýpt er mikilvæg vegna saltsins
- Forvirkar aðgerðir áður en hálf myndast

Nýsköpun: Námskeið

- Námskeið fyrir Vegagerðarmenn og verktaka
  - Veðurfræði, veðurspár, veðurupplýsingar
  - Umhirða og stilling tækja
  - Framkvæmd moksturs og hálkuvarna
  - Virkni hálkuvarnarefna

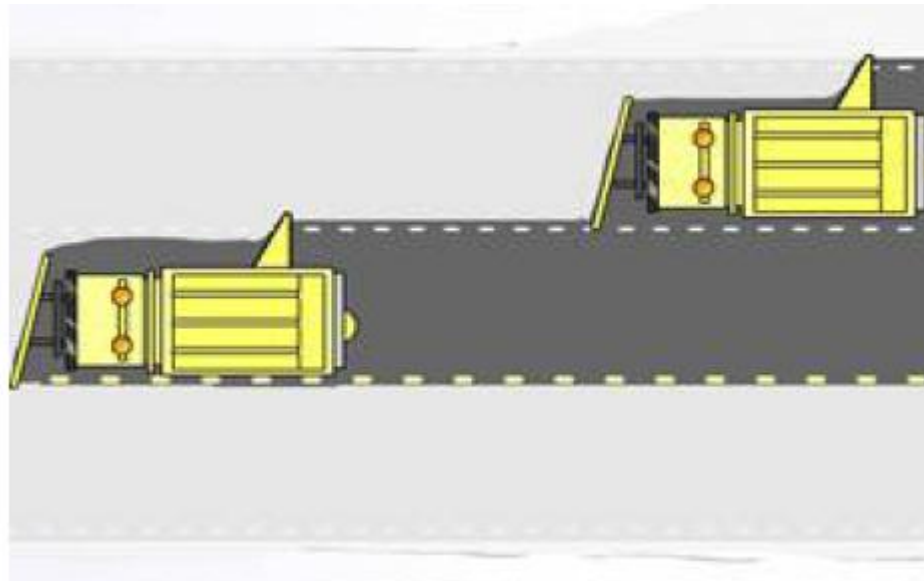

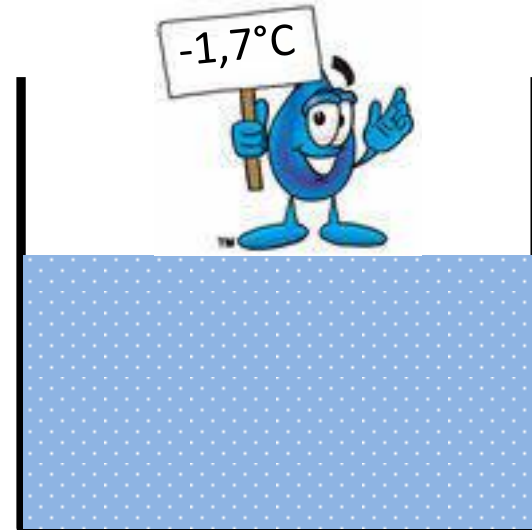
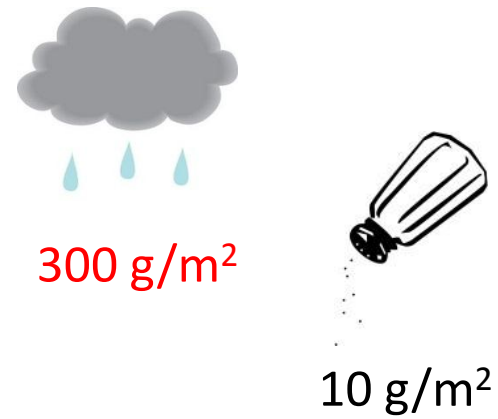
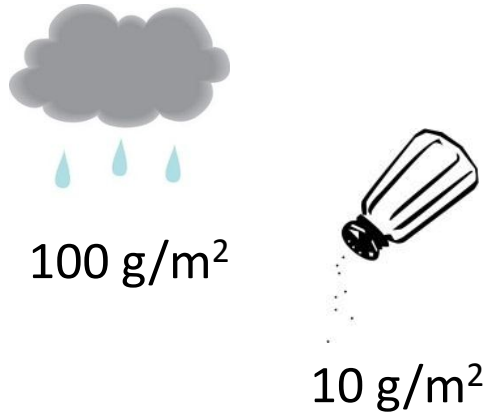
Nýsköpun: Slabb-blöð á tennur og plóga

Nýsköpun: Hliðarplógar, samkeyrsla tækja

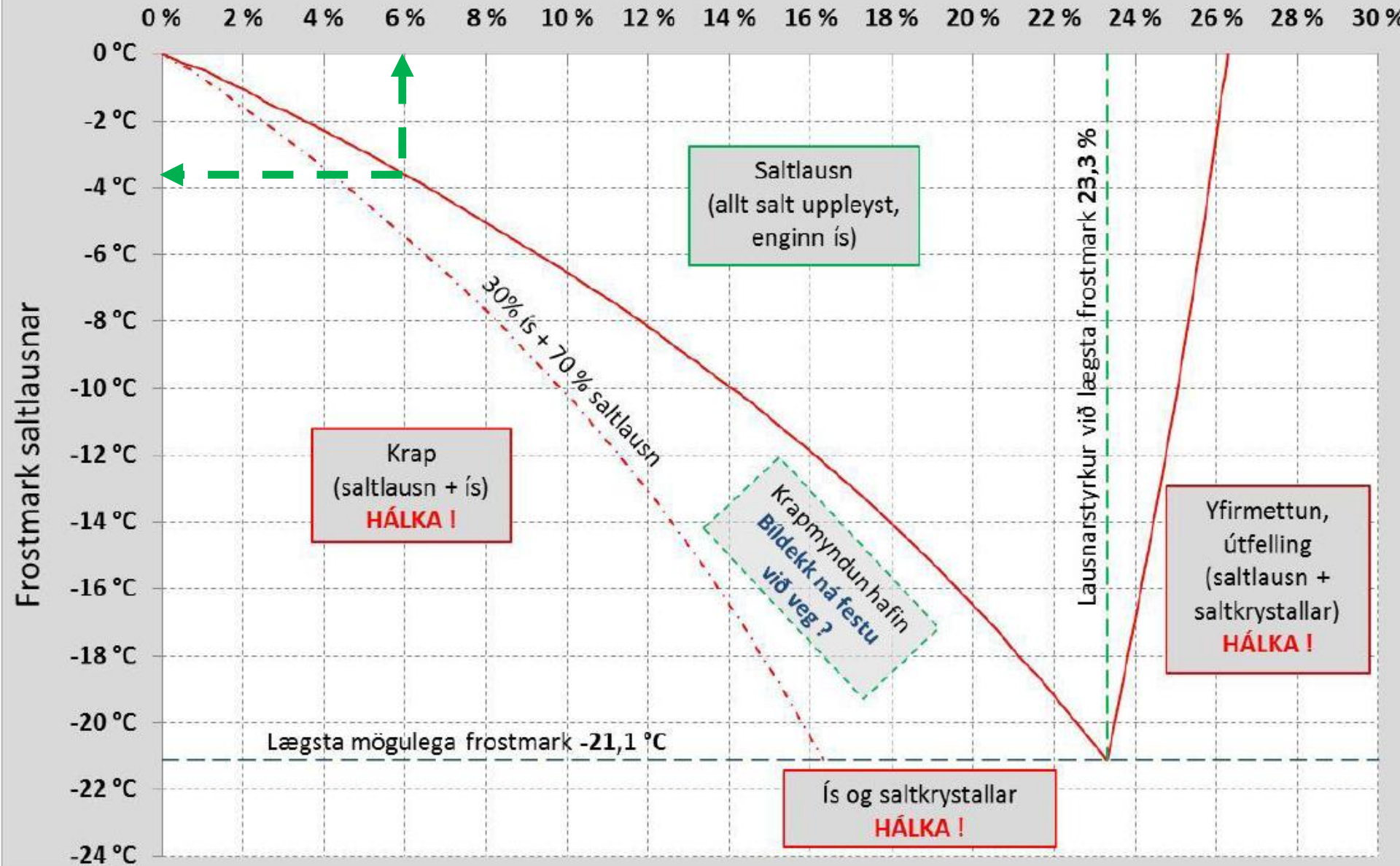

Virkni salts til hálkuvarna

Styrkur saltlausnar, NaCl (massahlutfall)

Saltmagn $\neq$ saltstyrkur

P = saltstyrkur í %, massahlutfall salts í blöndu

$$P = \frac{S}{S + V}$$

S = salt (g/m²)

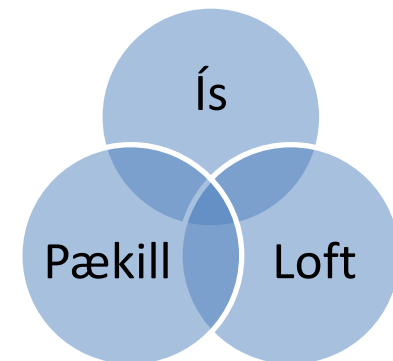
V = væta (g/m²)

$$S = \frac{P \cdot V}{1 - P}$$

$$V = \frac{S - P \cdot S}{P}$$

„Blöndun á veg“

- Áætlun um saltmagn tekur mið af:
  - Vætu á vegi (núna, eða vegna spáðrar úrkomu)
  - Veghita (núna, eða spáð kólnun)
  - Eigum við „restsalt“ til góða á vegi?
- Í snjókomu gilda önnur lögmál, viljum ekki að öll vætan (í snjónum) losni og blandist í saltið
  - Söltum til að hindra samþjöppun og auðvelda mokstur, ekki til að bræða snjó

Mælitæki og aðferðir

Íslenskur, Samrás

Hiti

Blautt/purrt

Saltstyrkur %

Finnskur, Vaisala

Hiti

Vætumagn g/m^2

Saltstyrkur %

Saltmagn g/m^2

SOBO 20

Saltmagn g/m^2

Ljósbrotsmælir (refraction)

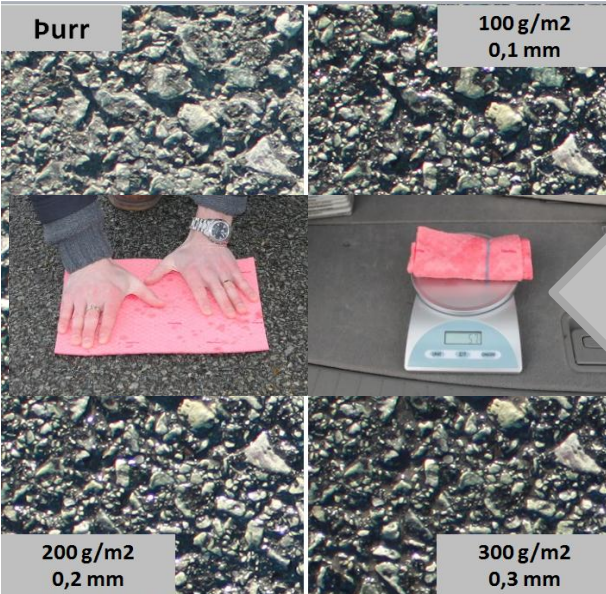
Saltstyrkur %

Borðtuska, Wettex

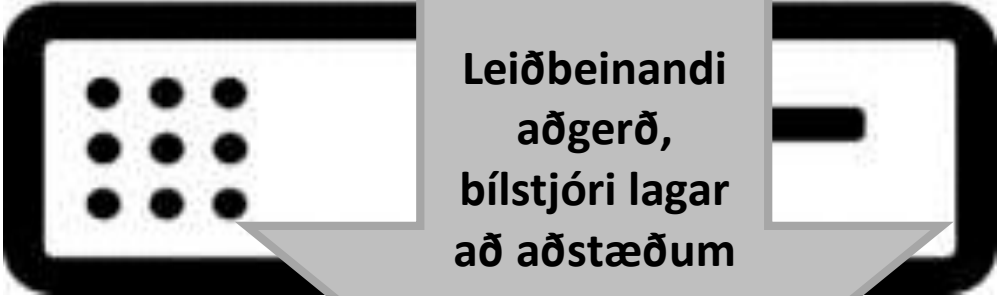
Vætumagn g/m^2

Mælingar og veðurspá færðar inn í tölvu

Pækildreifing	
Sláið inn í græna reiti, bæði veghita og vætumagn	
Grunnupplýsingar	
Gæði pækils	23,0%
Veghiti? (með minus)	-2,0
Væta á vegi ? (g/m ²)	250
Saltmælingar	
- Ljósbrotsmælir	Saltstyrkur (%) 0,0%
- SOBO20	Saltmagn (g/m ²) 0,0
	Lágmarks saltstyrkur á vegi 3,3%
	Saltmagn (g/m ²) 8,3
	Útreiknað pækilmagn (ml/m ²) 35,7
Víðvörðun vegna hitastigs:	í lagi
Ábending vegna restsalts	í lagi
Ábending vegna vætumagns	í lagi
Ábending vegna pækilmagns	í lagi
Leiðbeinandi pækilmagn (ml/m²) 36	

Mælingar endurteknar eftir aðgerð

Leiðbeinandi aðgerð, bílstjóri lagar að aðstæðum

Norrænt samstarfsverkefni

- Samstarf vegagerðanna í Noregi, Svíþjóð, Danmörku og Íslandi
- Markmið
  - Þróa líkan sem lýsir endingu salts á vegi m.t.t. tíma og umferðar
  - Markvissari saltnotkun og sparnaður

MORS

Modelling Residual Salt

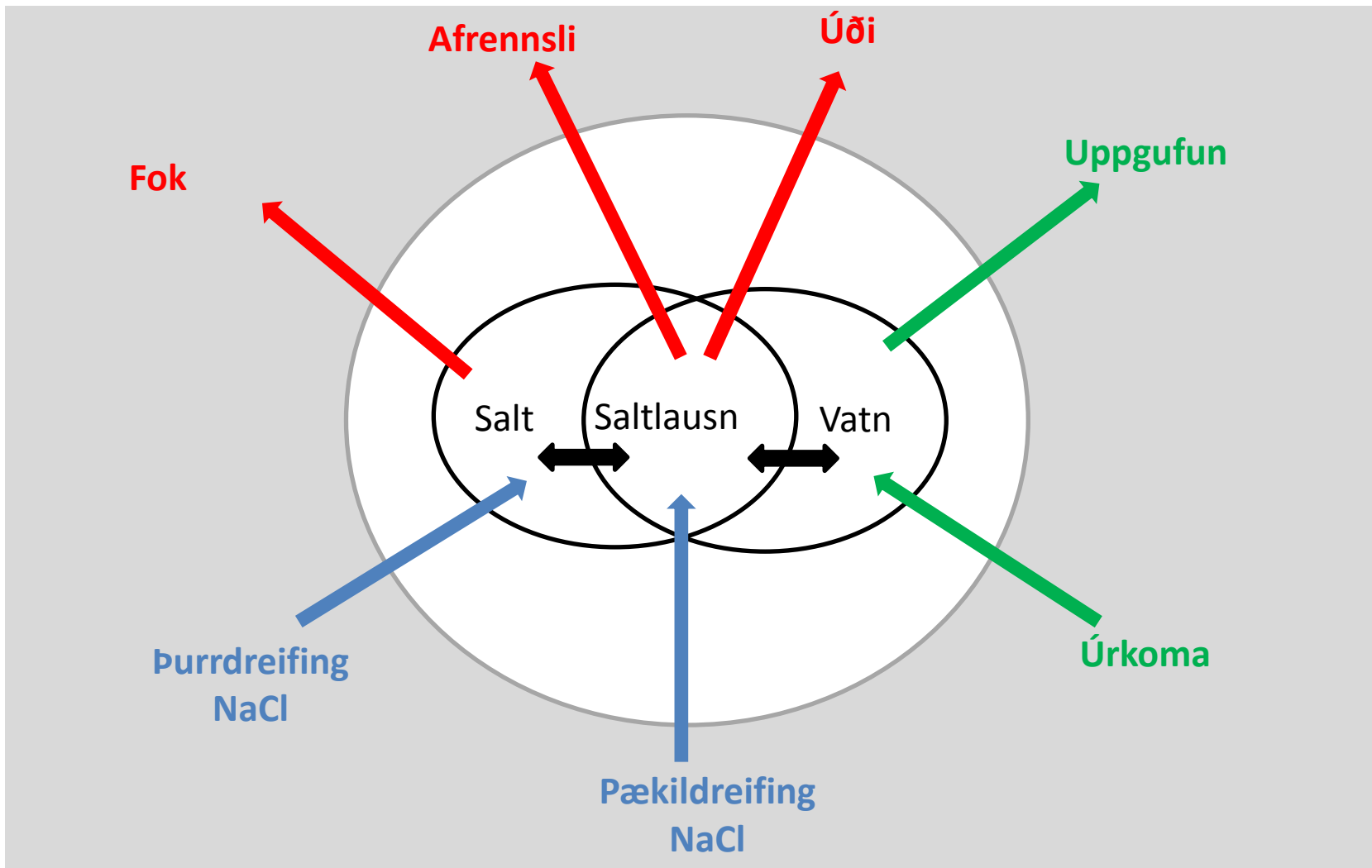
The MORS project aims to

- develop an operational tool that describes how the amount of salt on the road surface changes over time
- parameterize the residual salt model in highway scale during field experiments under controlled conditions
- contribute to more optimal use of road salt

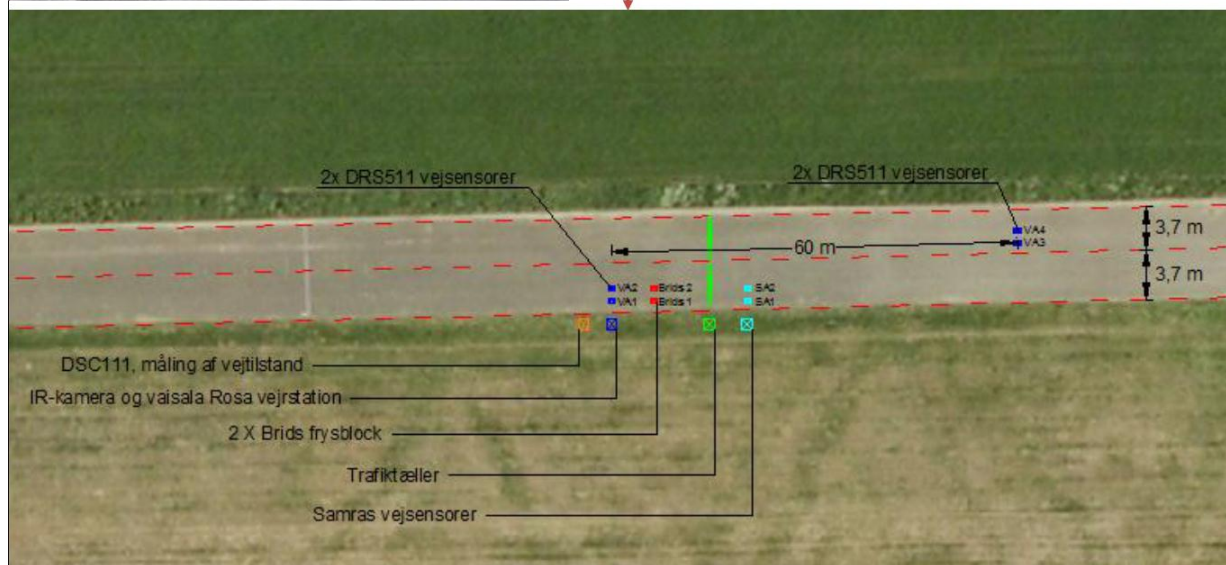
www.nordfou.org/mors

Kortleggja og kvarða ferlana sem stýra salti og vatni

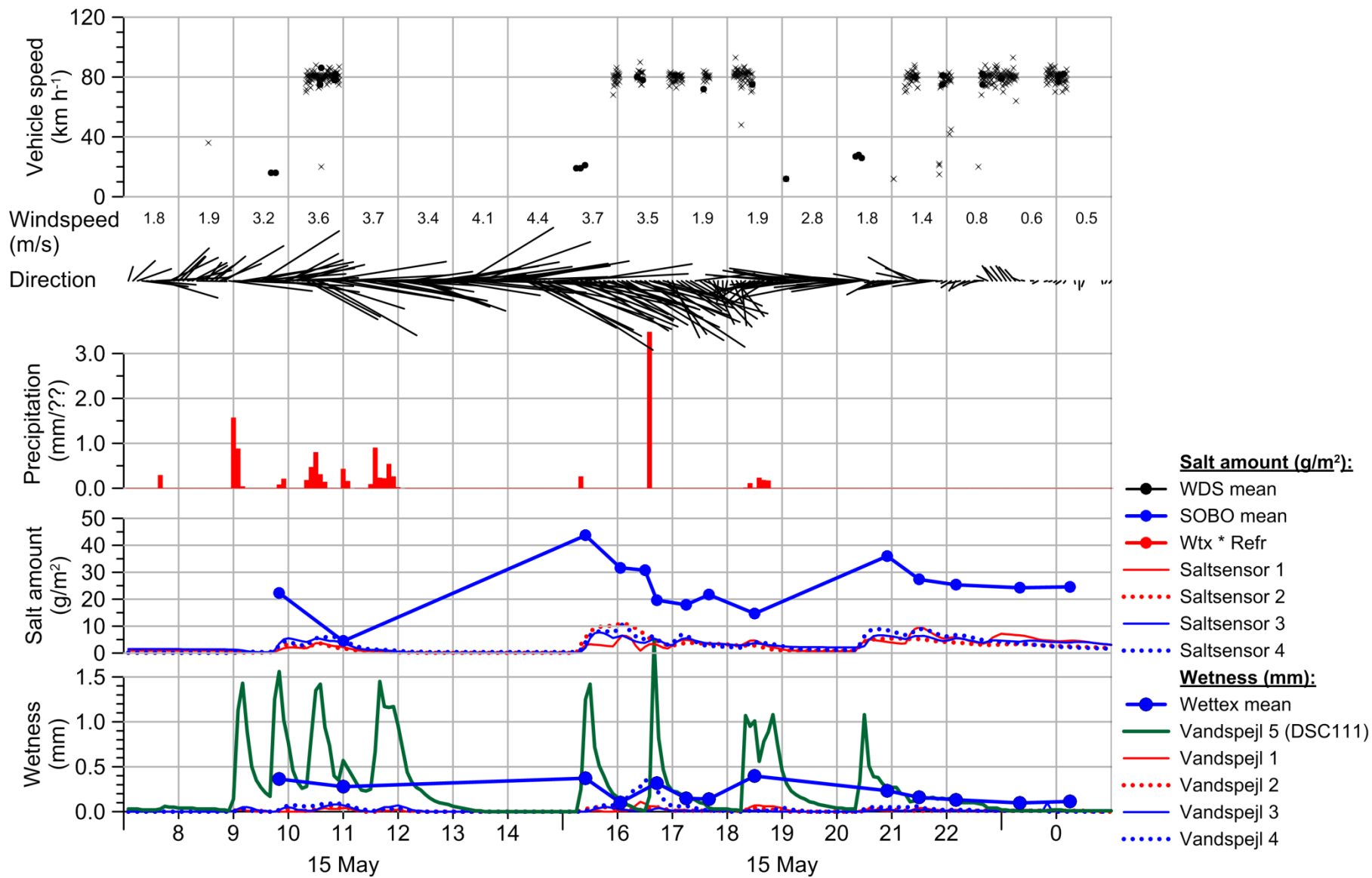
Gagnasöfnun með handvirkum og sjálfvirkum mælingum

- Tilraunir á lokaðri braut
  - 650 m löng með snúningssvæðum í báða enda
- Umferð
- Mælingar
  - Handvirkar
  - Skynjarar

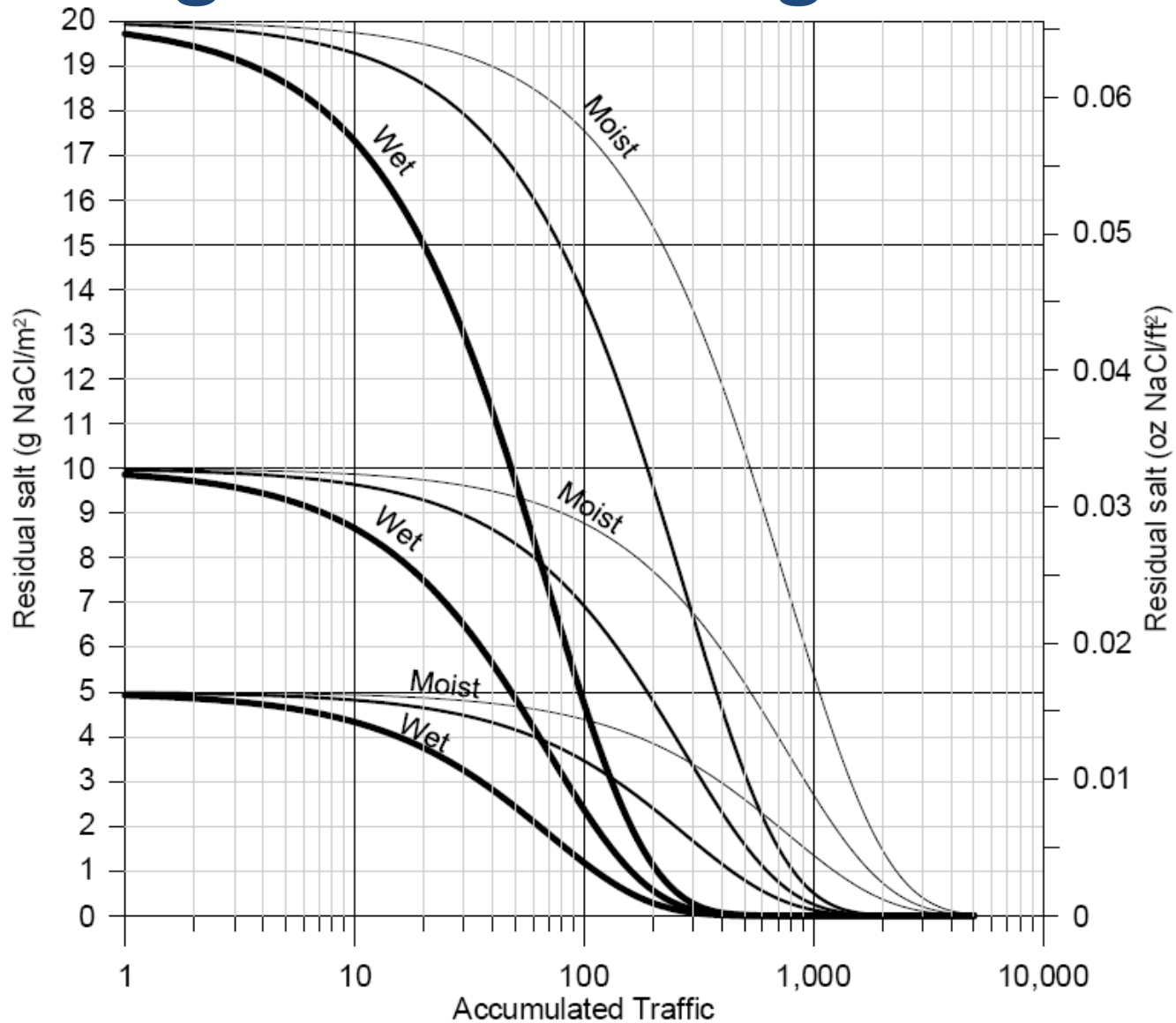

Tilgáta um endingu salts

Takk fyrir!

